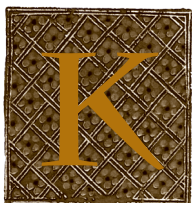


1386



rokuvoje dar vyko vestuvių iškilmės, pokyliai, puotos, turnyrai, o Vladislovo II Jogailos šeima, artimieji ir giminės pasirašinėjo atsisakymų, priklausomybės ir ištikimybės pasižadėjimus, tais ir kitais metais dar kelis-**syk kartotus**. Susijungusi su Lenkija, Lietuva davė

jai naujų vasalų: Seversko–Naugardo kunigaikštį Dmitrijų Kaributą, kuris su savo žemių bajorais atsisakė ankstesnės priimtose priklausomybės Maskvos didžiajam kunigaikščiui Dmitrijui; Polocko ir Trakų kunigaikštį Skirgailą, Kernavės – Aleksandrą Vygantą, Pinsko – Vasilijų, Kijevo – Vladimirą, Mstislavlio (dab. Mscislavo) kunigaikštį ir Didžiojo Naugardo valdytoją Simoną Lengvenį, tuometinį Palenkės ir dalies Voluinės kunigaikštį Vytautą, Vladimiro kunigaikštį Teodorą Liubartaitį, Jurgį Daujotą, Jurijų ir Andrių Michailovičius, Ostrogo kunigaikštį Teodorą Danilovičių su broliu Mykolu ir daugelį kitų. Jie visi, jei ne tuojau pat, tai kiek vėliau, nesisipriešindami prisiekė ištikimybę Lenkijai ir jos karaliui.

Karalius Jogaila, laiduodamas karalienei Jadvygai ir lenkų ponams, kad vykdys susitarimus ir įsipareigojimus, davė įkaitų. Jie galėjo būti laikomi Krokuvoje ir buvo paimti ne dėl nepasitikėjimo, bet dėl „formos“, o netrukus gavo leidimą grįžti į savo kraštus, jei vos pašaukti atvyks į Lenkiją. Įkaitais paimti kunigaikščiai Skirgaila, Vytautas, Zaslavlės kunigaikštis Mykolas, Vladimiro – Teodoras Liubartas ir Jurgio sūnus Belzo kunigaikštis Jonas.



Jadvygos ir Jogailos
sutuoktuvės
(raiziny, XIX a.)

¶ Kol visa tai vyko Krokuvoje, Jogaila negalėjo pasitraukti iš Lenkijos ir ginti savo sienų. Tuo pasinaudodami kryžiuočiai, surinkę gausesnes pajėgas, užpuolė Lietuvą. Lietuvos didikai, tikriausiai Jogailos įsakymu, liko Valkaviske pasitarti, kaip ruošti žmonių krikštijimui ir stabų griovimui. Livonijos magistras nuo Dvinos (dab. Dauguvos) su dviem būriais įsiveržė į Lietuvą. Kitas būrys, sudarytas iš Smolensko ir Polocko rusėnų, vadovaujamas Andriaus Vingauda, kuris neseniai Polocką ir viską, kas jam net nepriklausė, atidavė Ordinui, taip pat įsiveržė niototi Lietuvos.

¶ Rusioje buvo lengviau nei kur kitur sukurstyti žmones prieš Jogailą, parengti išdavystę, bet ir ten nepavyko pasiekti tarp žmonių ir turtingųjų to, ko neįmanoma buvo padaryti ginklu. Niekas nesiskubino pereiti į Andriaus Vingauda gretas. Buvo apsiaustas ir po ilgo pasipriešinimo paimtas bei sudegintas Lukomlis, kurį reikėjo šturmuoti ir apmėtyti deglais; verždamiesi ir lipdami kopėčiomis ant miesto gynybinių sienų, vokiečiai patyrė daug nuostolių. Vėliau užpuolikai pasistūmėjo net iki Ašmenos, daugiau neužėmę nė vienos pilies. Nusiaubę aštuoniolika valsčių, grįždami paėmė Drisą, Drują, tikriausiai ir Polocką. Šis žygis truko tris savaites, jo metu paimta į nelaisvę trys tūkstančiai žmonių, pagrobta per du tūkstančius arklių ir daug turtingo grobio.

¶ Livonijos magistras ir Andrius, patys negalėdami padaryti Lietuvai žalos tiek, kiek troško, pasiuntė prieš ją dar vieną žiaurų žudiką, kuris nebent iš totorių buvo išmokęs kariauti, naikino ir žudė apgalvotai, iš išskaičiavimo, pasimėgaudamas. Tai buvo Smolensko kunigaikštis Jono sūnus Sviatoslavas. Andriaus įkalbėtas, kartu su kunigaikščiu Ivanu Vasiljevičiumi ir Glebu Sviatoslavovičiumi bei jo broliu Jurijumi Sviatoslavovičiumi išvyko ketindamas atimti iš Lietuvos užkariautus jos miestus. Vitebskas ir Orša užvėrė savo vartus, o atkakli jų gynyba taip įsiutino žiauruolį, jog plėšdamas lietuvių gyvenamas vietas, negailėstingai kankino žmones.

¶ Metraštininkai baisėjosi, pasakodami apie tai būsimosioms kartoms: buvo žiauriai kankinami vaikai, moterys, bejėgiai seniai. Juos smaugdavo, pamaudavo ant baslių, perplėsdavo arkliais, užremdavo pastatuose ir sudegindavo iškart po kelis šimtus žmonių, pakeldavo namų sienas ir nuleisdavo jas ant gulinčiųjų kaklų – tai buvo Sviatoslavo žiaurumo aukos. Po to jis pasuko į Smolenską, ruošdamasis apgulti Mstislavljį, ir balandžio 18 dieną apsupo šį miestą. Karigaila drąsiai ištvrė dešimt įnirtingo šturmo dienų.

☞ Dešimtos dienos viduryje pasirodė skubantys į pagalbą lietuviai, pasiūti Jogailos, kuris, sužinojęs apie šiuos įvykius, tuojau pat išsiuntė iš Krokuvos į Rusiją savo brolius: Skirgailą, Kaributą, Lengvenį ir Vytautą kartu su pastiprinimu, paskubomis surinktu Lenkijoje ir Lietuvoje.

☞ Pastiprinimai ėjo per Rusiją ir Voluinę, kur buvo surinkti Kaributo ir Lengvenio būriai, – susijungę skubėjo prie Mstislavlio.

☞ Vytautas, vadovavęs atskiram būriui, ieškojo kryžiuočių, bet jie paspruko. Jis pirmiausia apgulė ir užėmė Lukomlį, kur buvo pirmasis karo kaltininkas kunigaikštis Andrius. Jo įgulą iškapojo ir išvaikė, o Lukomlyje paliko savąją. Iš čia, susijungęs su broliais, taip pat ėjusiais prieš Sviatoslavą, patraukė Mstislavlio link. Andrių paėmė į nelaisvę, bajorus, kurie buvo jam palankūs, nubaudė, o karaliui išsiųstas kalinys trejus metus kalėjo Chencinos pilyje, vėliau buvo išleistas į laisvę už užstatą.

☞ Dabar reikėjo apginti Mstislavlių, prie kurio susitelkė visos pajėgos. Nežinodami, iš kur apgultiesiems atėjo tokia stipri pagalba, smolenskiečiai buvo netikėtai priversti stoti į mūšį prie pat miesto mūrų, Vichros upės pakrantėje. Mstislavlio gyventojai stebėjo kautynes nuo savo mūrų.

☞ Lietuviai juos sutriuškino – smarkiai priešinęsi buvo įveikti: vieni sumušti skendo upėje arba krito kautynių lauke, kiti pakliuvo nelaisvėn arba išsiskirstė. Pats Sviatoslavas sužeistas spruko į čia pat buvusį mišką, kur lietuvių kareivis pervėrė jį ietimi. Krito taip pat Ivanas Vasiljevičius, o Glebas ir Jurijus Sviatoslavovičiai buvo paimti į nelaisvę.

☞ Nuo Mstislavlio kariuomenė patraukė Smolensko link, vydamasi sprunkančius Sviatoslavo kariuomenės likučius, kurie užsidarė mieste. Balandžio 29 dieną miestas išsipirko, buvo atiduoti laidojimui nukautųjų palaikai. Prisiekęs ištikimybę Jurijus Sviatoslavovičius gavo valdyti Smolenską, jo brolis Glebas – nusiųstas į Lietuvą. Polocko, Vitebsko, Oršos, Smolensko, Mstislavlio pilyse liko naujos įgulos. Andriaus sukiršinta, pradedanti maištauti Rusia buvo numalšinta.

☞ Jogaila ėmėsi naujų valdžios reikalų Lenkijoje, ypač Didžiojoje, kur seniūnas Domaradas ir vaivada Vincentas kurstė neramumus. Čia teko slopinti riauses, tramdyti neklusnius, bausti lupikus, grąžinti užgrobtus



*Didžiojo
kunigaikščio
Vytauto portretas
(iš Alessandro
Guagnini Kronikos,
1611 m.)*

bažnyčių turtus. Jis vienas nepajėgė valdyti šių abiejų kraštų, Lietuvoje jam reikėjo pavaduotojo. Juo buvo skirtas karaliaus brolis Skirgaila.

☞ Jis Vilniaus pilyse įkurdino lenkus kaip patarėjus ir pagalbininkus, jeigu kiltų karas. Be to, kartu su juo Vilniuje apsigyveno lietuvių bajorai, kurie po susijungimo su Lenkija pamažu gavo taryboje svaresnį balsą. Tačiau Skirgaila neprivalėjo derinti su jais savo veiksmų, o jie neturėjo teisės kištis į jo sprendimus. Kartu su aukščiausia Lietuvos vietininko valdžia Skirgailai atiduota Trakų kunigaikštystė, Gardinas, Svisločius,

Babruiskas, Rečyca, Liubečas, Proboiskas, Liubošanai, Ihumenas,

Logoiskas ir Polockas, o jis savo ruožtu pažadėjo būti

Lenkijos karalystės ir Jogailos vasalu, prisiekė

ištikimybę ir raštiškai patvirtino savo

priklausomybę ir klusnumą.

